

ПРАВА НА ВОЛЮ

Праваабарончы бюллетэнь

Палякі салідарныя з беларусамі

16 лістапада ў дзевяці польскіх гарадах адбыліся акцыі салідарнасці з сем'ямі зыніклых беларускіх палітвазьнямі. Акцыі праішлі ў Варшаве, Кракаве, Познані, Уроцлаве, Гданьску, Лодзі, Пултуску, Любліне, Беластоку.

“Менск-Варшава — супольная справа” — гэткім лозунгам распачаўся Дзень салідарнасці з беларускім палітвазьнямі ды зыніклымі апанентамі ўладаў у Варшаве. Арганізаў акую “Звяз з падтрымкай дэмакраты ў Беларусі”. Удзел у акцыі ўзялі каля 100 чалавек. Усё пачалося ў цэнтры Варшавы пад помнікам Да Гопю, дзе мінкам раздавалі ўёткі пра акую салідарнасці і пра лёс Зымітра Дашкевіча, асуджанага на паўтары гады зыняволенія за “удзел у незарэгістраванай арганізацыі”.

Потым удзельнікі сталі аблапіц вуліцы Новы Свят. Манифестанты трymалі сьвечкі, бел-чырвона-белыя сцягі ды партрэты Зымітра Дашкевіча. Па цэнтральных вуліцах калонія дайшла да Замкавага Пляцу, дзе арганізатары паказалі фільм Паўла Шарамета “Дзікае паляванне-2”. Фільм праеццаўраўся на аглядную вежу на Замкавым пляцы.

У Беластоку акуя салідарнасці праішла ў выглядзе тэатралізаванага перформансу, падчас якога імправізаваны Аляксандар Лукашэнка быў арыштаваны ўласнай аховою, а беларускі палітвазень Зыміцер Дашкевіч вызвалены з турмы па патрабаванні грамадзкасці.

Па заканчэнні перформансу яго ўдзельнікі сталі са съечкамі і партрэтамі палітвазьня Павла Севярынца, Артура Фінькевіча, Міколы Статкевіча, Аляксандра Казуліна, Цімафея Дранчука, Андрэя Клімава і іншых наспৰаць беларускага консульства і патрабавалі іх неадкладнага вызвалення.

У Кракаве салідарнасць з Беларусью выказала каля 50 чалавек. У гістарычным цэнтры гораду ўдзельнікі расцягнулі банэр “Свабоду палітвазьням” ды запалілі съечкі.

Люблін таксама правёу акую падтрымкі палітвазьня Зымітра Дашкевіча. Людзі сталі з партрэтамі палітвазьня пад помнікам Люблінскай уніі. Былі запалені съечкі.

Ва Уроцлаве каля 20 чалавек з бела-чырвона-белымі сцягамі праішлі галоўнымі вуліцамі гораду, співаючы беларускія песні.

25 лістапада сябры і паплечнікі палітвазьня Аляксандра Казуліна прыехалі да калоніі "Віцьба-3", каб павіншаваць яго з днём нараджэння...

Аляксандр Казулін працягвае галадоўку Ёрасаюз непакоіца пра стан яго здароўя

Экс-кандыдат у презідэнты, палітвазень Аляксандра Казуліна галадае ў віцебскай папраўчай калоніі больш за 40 дзён. Занепакоенасць станам яго здароўя выказаў Еўрапейскі Саюз. Аб гэтым гаворыцца ў заяве ўраду Фінляндіі (краіны-старшыні ЕС), распаўсюджанай прэс-службай Ёрасаюзу. У дакументе падкрэсліваецца, што беларускія ўлады “нісуць поўную адказнасць за забесьпячэнне належнага медыцынскага дагляду А.Казуліну”. Урад Фінляндіі таксама выказае занепакоенасць тым фактам, што сваякам Казуліна, яго адвакату і амбасадару Нямеччыны ў Беларусі было адмоўлены ў сутэрнчы са зыняволеным палітыкам. “ЕС неаднаразова залічыў беларускія ўлады вызваліць Казуліна і іншых палітычных зыняволеных”, — гаворыцца ў заяве. Да заявы Ёрасаюзу далучыліся Украіна і Малдова.

Нагадаем, што 27 лістапада жонка Аляксандра Казуліна Ірына зьеврнулася да сусветнай супольнасці з просьбай выратаваць яе мужа ад гібелі ў выніку галадоўкі.

“Сёння ад кожнага з вас залежыць жыццё майго мужа, — гаворыцца ў звароце Ірыны Казулінай. — Ужо 39-ы дзень (на той час — рэд.) ён тримае галадоўку пратэсту супраць існуючага дыктатарскага рэжыму нелегітимнага презідэнта А.Лукашэнкі. За свае палітычныя перакананні А.Казулін асуджаны на пяць з паловай гадоў зыняволення. У краіне — зацикнены канстытуцыйны крызіс. Сітуацыя з правамі чалавека крытычная. Трэці камітэт Генеральнай асамбліі ААН па ініцыятыве ЗША, Канады і Ёрасаюзу прыняў рэзолюцыю аб парушэнні правоў чалавека ў Беларусі. Я вельмі ўдзячная за гэты крок наперад. Мой муж упэўнены, што толькі Рада Бясыпекі ААН можа паўплываць на змену сітуацыі ў краіне. Беларусь зьяўляеца

паўнапрайным сябрам ААН і абавязаная лічыцца з рашэннем Рады Бясыпекі ААН. Таму А.Казулін зьевртаецца з просьбай, каб хоць адна з краінай “вялікай восьмёркі” выйшла з прапановай пастаноўкі пытання на Беларусь на Радзе Бясыпекі ААН. Сённяня я заклікаю з адчайнай просьбай зрабіць усё, што ад вас залежыць. Інакш мой муж, які адважаўся супрацьстаяць дыктатарскому рэжыму, можа загінуць!”

Аляксандр Казулін галадае з 20 кастрычніка, ён выказае пратэст супраць пазапраўнага, па яго меркаванні, знаходжання ва ўладзе А.Лукашэнкі і дамагаеща разгляд беларускага пытання ў Радзе Бясыпекі ААН.

За 8 месяцаў зыняволення палітвазень страйці больш за 30 кілаграмаў вагі і знаходзіцца ў вельмі цяжкім стане. Палітык заяўляе, што на спыніць галадоўку, пакуль на будзе выкананая асноўная яго ўмова — разгляд сітуацыі ў Беларусі ў Радзе Бясыпекі ААН.

За фальсіфікацыю трэба адказваць

23 лістапада падчас прэс-канферэнцыі Лукашэнка заявіў украінскім журналістам, што вынікі галасавання на прэзідэнцкіх выбарах былі сфальсіфікаваныя на карысць ягоных апанентаў. "Апошнія выбары мы сфальсіфікаў, я ўжо заходнікам гэта казаў, — сказаў ён. — За прэзідэнта Лукашэнку прагаласаваў 93,5 адсоткай. Гавораць, гэта не ёўрапейскі паказчык. Мы зрабілі 86. Гэта праўда было. І калі зараз пачаць пералічваць бюлетэні, то я ня ведаю, што з ім рабіць наогул. Да выбараў нам гаварылі, што мы вашыя выбары прызнаем. Мы зьбіраліся зрабіць ёўрапейскія паказчыкі. Але таксама, бачыце, не атрымалася".

"У выбарчы працэс нікто ня мае права умешвацца нікім чынам, — пракаментаваў слова А. Лукашэнкі праваабаронца Валянцін Стэфановіч. — Заява Лукашэнкі съведчыць, што ён умешваўся і рэгуляваў працэс галасавання, яго вынікі "падгандляліся" пад неаходныя. Гэта варта ўвагі прокурора, які павінен сачыць за выкананнем законнасці ў краіне, бо адна з функцыяў прокуратуры — праверка заяваў у сродках масавай інфармацыі. За фальсіфікацыю вынікаў выбараў установленая крымінальная адказнасць, і гэта звязана з падставай для адхілення Лукашэнкі ад кіраўніцтва краіны.

Вядома, міжнародная супольнасць признала апошнія выбары сфальсіфікованымі. Вядома, што за Лукашэнку не прагаласаваў такі высокі працэнт выбаршчыкаў і выбары прайшли з масавымі парушэннямі заканадаўства. Аб гэтым съведчыць справа-вадча БДІПЧ АБСЕ. А цяпер Лукашэнка

сам признаўся, што ўплываў на вынікі галасавання".

У сувязі з заявой Аляксандра Лукашэнкі аб tym, што апошнія прэзідэнцкія выбары былі сфальсіфікаваныя, РГА "Беларускі Хельсінскі камітэт" заяўві, што лічыць неаходным правядзенне поўнага і галосавання расцсьледавання кампетэнтнымі органамі і прызначэння вінаватых да адказнасці. Аб гэтым гаворыцца ў распаюсдженай заяве прэс-службы БХК. "З заявы А.Лукашэнкі выцякае, што ён асабіста паўплываў на скажэнне вынікаў галасавання, што пачаць вяджаюць высновы БХК па выніках незалежнага назірання за выбарамі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь", — адзначае прэс-служба БХК.

Разам з tym, канстатуюць у праваабарончай арганізацыі, "матываваная скарга БХК аб прызнаныі выбараў несапраўднымі была пакінутая без задавальнення Цэнтральнай

камісіяй Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзеніі рэспубліканскіх рэферэндумаў". Вярхоўны суд, куды БХК звязаны са скаргай аб адмене пастановы ЦВК як пазапрайнай і прызнаныі выбараў несапраўднымі, таксама адмовіў ва ўзбуджэнні справы.

"Усё гэта съведчыць аб наўмысным харкторы дзеянасці службовых асобаў, якія патрапляюць пад прыкметы складу злачынстваў, прадугледжаных артыкууламі 191, 192, часткі 3 артыкулу 426 Крымінальнага кодэksu, — гаворыцца ў заяве. — Разам з гэтым незалежна ад вынікаў пракурорскага рэагавання на неаходнасць узбуджэння крымінальнай справы, пытанье аб легітымнасці знаходжання А.Лукашэнкі на пасадзе прэзідэнта Рэспублікі Беларусь пастаўленае пад сумненне".

Цэнтральная камісія Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзеніі рэспубліканскіх рэферэндумаў Беларусі вымушаная была апраўдвацца і аспрэчыла заяву Лукашэнкі аб фальсіфікацыі вынікаў прэзідэнцкіх выбараў: "Цэнтры выбаркам не валодае фактамі фальсіфікацыі прэзідэнцкіх выбараў. Усе вынікі былі падведзены на падставе пратаколаў галасавання і выказаўцаў рэальнае волевыяўленне выбаршчыкаў", — пракаментаваў заяву А.Лукашэнкі сакратар ЦВК Мікалай Лазавік.

Паводле афіцыйных дадзеных ЦВК Беларусі, за Лукашэнку прагаласавала 83%.

Пад пільнай увагай уладаў

знаходзяцца дэмакратычныя кандыдаты падчас выбарчай кампаніі ў мясцовыя саветы

Паводле звестак кіраўніцтва кааліцыі дэмакратычных сілаў Беларусі, 480 сяброў Партыі БНФ, ПКБ, БСДП (Грамада) і Аб'яднанай грамадзянскай партыі працягваюць зьбіраць подпісы дзеля вылучэння кандыдатамі ў дэпутаты мясцовыя саветы. Вядома, што кандыдаты прагаласаваюць за пракаментаваныя факты, калі ўлады пераследуюць апазыцыянеру, што ўдзельнічаюць у выбарчай кампаніі.

Так, 27 лістапада ў Гародні кіраўнік абласной арганізацыі Партыі БНФ Сяргей Мальчык быў выкліканы ў падатковую інспектыю. Спадар Мальчык чатыры гады арандуе кватэру, а працісаны ў іншых месцы. Ён лічыць, што кантралёры зноў цікавяцца даўно вядомымі фактамі: "З ператрусамі прыходзіць на гэты адрас можна. Іншыя пытанні міліцыі вырашачь можна, а вось адзінае, чаго нельга — балатавацца ў дэпутаты мясцовага савету. Як вынік, закручілася гэтая дзяржайнай машына, каб пасправабаць мяне выпхнуць".

З падатковай інспектыяй у Гародні ўзынілі праблемы і ў іншых вылучэнцаў ад дэмакратычнай кааліцыі. Сябра БХК Раман Юр'гель распавёў: "У акруговай камісіі мяне запэўнілі, што можна звязаныцца ў падатковую інспектыю. Маўляў, там дапамогуць склусьці дэкларацыю аб прыбытках. Я лайшоў. Падатковыя інспектары сказалі, што нічым дапамагаць ня будуць, кансультаваць ня будуць. А калі выйшлі за дзвіверы, то паведамілі, што з Менску дасплюні ліст, каб кансультаты не давалі менавіта кандыдатам у дэпутаты пад пагрозай скасаванья контракту і звалення".

У Міністэрстве падаткаў і збораў сітуацыю патлумачыў прэс-сакратар Аляксандар Жыгу-

ліч: "Не могу сказаць пра існаваньне такога ліста. Але кожны кандыдат мусіць сам ведаць пра парадак запаўнення дэкларацыі і сам запаўніць яе правільна".

Сябры Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі будуць аспрэчваць у судзе адхіленне ад збору подпісаў іх ініцыятыўных групau.

Па звестках Радыё Свабода, трох настаўніц Янавіцкай СШ Клецкага раёnu, якія напачатку падтрымалі вылучэнне кандыдатам у дэпутаты мясцовага савету сваёй былой вучаніцы Іны Кебікавай, пасыля тэрмінова папрасілі скасаваць іхнія подпісы.

Паводле словаў Іны Кебікавай, да настаўнікаў яна звязанылася перадусім за падтрымкаю, бо была ў ліку лепшых вучаніц: "Спачатку яны з задавальненнем паставілі свае подпісы, пахвалілі за маё рашэнне балатавацца на месца дэпутата ў мясцовым сельсавете. Але пасыля тэлефанавалі і прасілі выкрасыці іхнія подпісы. Даводзілі, што баяцца рэпрэсія". Іна Кебікава скончыла Янавіцкую СШ з залатым медалём. Пасыля — Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт і разымеркавалася выкладацца ангельскую мову ў Грыцэвіцкай сярэдняй школе Клецкага раёnu. На пачатку лістапада 23-гадовую настаўніцу звольнілі з працы. Загадчык Клецкага рана Анатоль Клімовіч і ягоная жонка Алена Клімовіч, якія звязацца дырэктарам Грыцэвіцкай СШ, аўбінаўцілі дзячычыну ў недысцілінаванасці. Да гэтага Іну Кебікаву папракалі, што на яе працоўнай сумцы бел-чырвона-белы сцяжок і надпіс "Жыве Беларусь". Акрамя таго, дзячычына насіла шалік з надпісам "Наша Украіна".

Берасцейская абласная выбарчая камісія пакінула ў сіле рашэнне гарадзкой выбарчай камісіі, якая адмовіла ў рэгістрацыі ініцыятыўным групам Igor Eramіnka, Святланы Лукашэнкі і Святланы Алесяюк. Ініцыятыўныя групы гэтых трох прадстаўнікоў Берасцейской гарадзкой арганізацыі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) абскардзілі рашэнне Берасцейской абласной выбарчай камісіі, звязанае з адмовай ім у рэгістрацыі. Адпаведныя скаргі зараз накіраваныя ў Берасцейскі абласны суд, які звязацца канчатковай інстанцыяй.

"Калі і абласны суд адмовіць нам у рэгістрацыі, тады ў нас застаецца яшчэ адзін запасны варыянт. Мы зможам вылучыць нашых актыўістаў ад Берасцейской гарадзкой камітэту БСДП (Грамада)", — пракаментаваў прэс-служба Хартыі'97 сітуацыю старшыні абласной арганізацыі Igor Maslouski.

Уладзімір Вялічкін, які вылучаецца кандыдатам у дэпутаты Берасцейской гарадзкога абласнога і гарадзкога саветаў, атрымаў з гарыканкаму адмову на заяўку аб правядзенні пікетаў для збору подпісаў. Пра гэта паведаміла Радыё Свабода.

Патэнцыйныя кандыдат прасіў дазволу зьбіраць подпісы за вылучэнне кандыдатам на пікетах калі ўніверсаму "Юбілеіны" і "Усходні" ў Берасці. Уладзімір Вялічкін меўся звязацца подпісы штодня з 25 лістапада да 4 снежня.

Намеснік старшыні гарыканкаму Вялічкіну Хафізаў адказаў, што такія пікеты не адпавядаюць патрабаванням Закону "Аб масавых мерапрыемствах у Рэспубліцы Беларусь", і таму ўлады не дазволілі пікетаў.

Сяргей СКРАБЕЦ:

“Мяне імкнуліся давесьці да вар'яцтва...”

Былы палітзыняволены распаевядзе пра нечалавечыя ўмовы ўтрыманьня ў беларускіх турмах

Яшчэ на аднаго палітзыняволенага ў Беларусі стала менш. На волю выйшаў Сяргей Скрабец. Паўтары гады ён правёў за кратамі.

За гэты час ён галадаў 5 разоў. Фактычна ўвесь час зыняволенны Скрабец быў у галадоўцы альбо выходзіў з яе. Некалькі разоў ён стаяў на парозе съмерці.

Сяргей Скрабец распаевядзе пра ўмовы, у якіх яму даводзілася жыць гэты час. Былы дэпутат съцвярджае, што тая зынявага, якую яму давялося перажыць, яго “не прыніжала, а загартуювала”.

— Вам давялося быць у некалькіх турмах. Можаце расказаць падрабязней, дзе і калі вас утрымлівалі?

— У турэмных вагонах мне давялося праехаць ад Берасьця да Віцебску.

У берасьцейскай турме са мною ў камеры сядзела 6 чалавек. Камера вельмі малая, немагчыма было зрабіць і кроку, — можна толькі сядзець альбо ляжаць. Стол, прыбліральня і трое двухпавярховых нараў. Прычым, удзень ляжаць забаронена. Увечары, пасьля 22.00, выключаюца разеткі. Ноччу наглядчыкі ўвесь час глядзяць у вочкі, каб усе ляжалі. Гарыць съятло. Але лічылася, што гэта нармальная месца. Са мной сядзелі два памежнікі і два замежнікі.

Турма — закрытая для грамадства месца, таму там карупцыйя яшчэ больш жорсткая. Прокуратура па наглядзе, начальнік турмы, съпэдэства — усе яны ў адной звязаны. Уся сістэма працуе на тое, каб выцягнуць гроши з падсыльных ці са зыняволеных. Ня важна, хто ты — асуджаны ці падсыльны, — калі ты туды трапляеш, ты становішся “карбай”: прокурор цыгне за рогі, суд за хвост, адвакат за вымі... Кожны цыгне ў свой бок і атрымлівае тое, што хоча — гроши. Дзяржава зарабляе на гэтым, і вельмі добра зарабляе. Яшчэ не даказаная віна, але ты ўжо плаціць павінен...

Калі плоціш, дамаўляеся, — ты маеш значэнне, цыбле слухаюць. Гроши якія дасылаюць зыняволеным родныя праз грошовыя пераводы, могуць ісьці ўздэнь, два... Гэты час начальніцтва карыстаецца тымі грашымі. Я лавіў іх на гэтым не адзін раз.

— **Якія права зыняволеных парушаюцца найперш?**

— Напрыклад, зыняволеная маюць права дзьве гадзіны гуляць, але мы бывалі на паветры максімум 40 хвілінай. На “этапах” са мной сядзелі хворыя на сухоты і на СНІД. Зараз іх ня ўтрымліваюць асобна. Хворых шмат і ў зоне, і ў “каранціне”. Для аховы гэта “не праблема”. Нават калі мы з Казуліным ляжакі ў медчастцы, да нас там ляжаць хворы на сухоты з закрытай формай. У камеры, здаецца, таіх хворых не было. Але эзкі ня хочуць гаварыць пра гэта. Ніхто ня хоча прызнавацца, што ён хворы. Тым ня менш, мне даводзілася з хворымі на небясъпечныя для іншых хваробы людзьмі размаўляць і нават разам піць гарбату...

Прагулкі адбываюцца ў дворыку памерам два на тры метры. У Берасьці ў гэтых дворыках брудна і шмат пылу. Але гэта адносна добра ў параўнанні з менскім СІЗА. На Валадарскага на месцах для прагулак проста ляжыць дзярмо. Я пісаў кіраўніцтву

Сяргей СКРАБЕЦ.

СІЗА №1 каб яны там зрабілі прыборку, бо ўвесь бруд пераносіцца ў камеры і можа стаць прычынай хваробаў. Але рэакцыі на мае лісты не было. Да чалавека там ставяцца, як да скацины.

Душ — гэта праста зьдзек — раз на тыдзень, на 10 хвілінай, без гарачай вады, адзін “душ” на пяць чалавек, — мыйся, як хочаш. Хоць адбываюцца гэта да суда, і віна зыняволеных яшчэ не даказаная.

— **Што вы можаце сказаць пра стайненне персаналу да зыняволеных?**

— Што тычыцца мяне, то начальнік турмы даволі карэкtnа прасіц мяне высыці з галадоўкі. Але для прэсы ён казаў, што я не галадаю. Мне тады было ня сымешна — тэмпература 35 градусаў, цік 50 на 80. Я ледзь не памёр. У лістах да адваката, я напісаў, што ў сваёй съмерці я абінавачваю А. Лукашэнку і разъбяруся з ім на тым съвеце. Я папрасіц каб мяне крэміравалі, а попел разьвяялі над Менскам. Гэты ліст не дайшоў ні да адваката, ні да брата, ні да грамадзкасці...

Каб даехаць з турмы ў Берасьці да турмы ў Менску, патрэбны тыдзень. Гэты час я сядзей у перасыльнай турме ў Баранавічах. А там увогуле нечалавечыя ўмовы — у адной камеры — 100 чалавек. У два ярусы насланыя дошкі, на якіх ляжаць людзі. Пры гэтым амаль усе з тых 100 чалавек адначасова паліяць. А я не палію.... На ўсіх адна прыбліральня. У гэтай турме я быў чатыры дні, і то быў вельмі цяжкі час. Там парушаюцца ўсе права, якія толькі магчыма, — не дазваляюць прагулкі, увогуле нічога не дазваляюць... Есьць людзі, якія там сядзяць па некалькі месяцаў.

Затым — Менск. На Валадарскага мяне давалі ледзь не да вар'яцтва. Троє сутак я ляжаў на дошках з пашукамі, мышамі, вoshамі. Сядзей разам з бамжамі... Ставіліся да мяне праста па-скоцку. У такіх умовах усіх утрымліваюць пасыль “этапу”, пакуль не “паднімуть” у камеру. Людзей ўвесь час туды кідаюць і адтуль забираюць. Там няма нараў, есьць “сцэна” — насыціл з дошак, на якім сцяпяць.

— **Ці можна выклікаць лекара?**

— Можна. Выклікаеш фельчара, ён прыходзіць праз тыдзень і пытает: “Што трэба?” Да ўрача дастукацца, як да нябесаў, і гэта мне — дэпутату. А што казаць пра іншых зыняволеных, ці бачаць яны калі-небудзь урача ўвогуле? Я мяркую, што не.

Падчас суда — пад’ём у 5 раніцы, распранаюць дагала, ставяць на бетоннай падлозе, пэраводзяць з адной камеры ў іншую. Холад жудасны (тады было мінус 30°), вонкі адчынены, усе паліяц...

На Валадарцы ёсьць “падвоная лодка” — гэта месца ў падвале старога корпусу. 40 чалавек сядзяць у падвале бяз вокнаў... Туды сядзяць дзеля таго, каб чалавек адразу напісаў заяву, што ён хоча ехаць у зону, а не чакаў апелляцыі і часу, калі прысуд уступіць у законную сілу. Уражаныне, што інструкцыі не змяніліся з 1937 году.

Хоць мяне асабіста такая зынявага не прыніжала, а загартуювала.

Пасыль суда — зноў на “этап” і ў Віцебск.

У Менск мяне перавялі праз два месцы пасыль затрыманья. Паўгоду я сядзей на Валадарцы, у новым корпусе. Умовы там лепшыя, чым у Берасьці. Па-першое, там можна хадзіць па камеры. Хоць многія зыняволеныя, з якімі я быў “на шпіталі”, казалі, што ва ўсіх камерах, асабліва старых, дзе на 10 месцаў — сядзіц 16 чалавек, дзе на 15 — там 20. Сцяпяць па чарзе. Я сядзей у розных камерах, але ўсе яны былі на чатырох чалавек. Часам да нас падсаджвалі аднаго ці двух, але ненадоўга. Ноччу можна было глядзець тэлевізар, хадзіць па камеры. У любым выпадку, усе, хто прыяжджае ў Менск пасыль Берасьці, Жодзіна ці Магілёву адзначаюць, што тут больш чалавечыя ўмовы. Казулін, калі прыехаў з Жодзіна, казаў, што тут, у Менску, ён “проста адпачывае”.

— **Ці былі праблемы з харчаваннем?**

— Прадукты зыняволенымі прадаюцца скончаным тэрмінам ужыванья.

У турме цукар можна есьці, а ў зоне нельга. Чаму? Зараз А. Казуліну нельга перадаць (Праягэ на стар. 5).

Палітыка самаізалацый — шлях да прорвы

Пасланьне Еўрасаюзу народу Беларусі

У Еўрапейскага Саюзу асаблівія дачыненныі са сваімі найбліжэйшымі суседзямі на ўсходніх і паўднёвых межах. Гэта завецца Еўрапейскай палітыкай добрауседзства. Праз гэтую палітыку ЕС падтрымлівае працэсы палітычных, эканамічных і сацыяльных рэформаў у суседзяў і збліжае іх з ЕС, асабліва праз паступовую эканамічную інтэграцыю. Гэта дасцьмагчымастці далей пашыраць зону дабрабыту, стабільнасці і бяспекі, падзяляючы з народам Беларусі даброты, якія ЕС (у які ўваходзяць троє суседзяў Беларусі — Латвія, Літва і Польша) ствараў цягам апошніх 50 гадоў. Еўрапейскі Саюз ужо супрацоўнічае з партнёрамі і суседзямі Беларусі і, відома, жадаў бы пабудаваць такія ж дачыненныі з Рэспублікай Беларусь. Гэта б зрабіла ўклад ва ўмацаваныне сувязяў Беларусі з краінамі, якія ўжо сталі часткай Еўрапейскай палітыкі добрауседзства, такім, як Украіна і Малдова. У той самы час гэта не парушае традыцыйных дачыненняў Беларусі з іншымі супольнымі суседамі — Расей, якая таксама стратэгічны партнёр ЕС.

Што ЕС прапаноўвае Беларусі

Калі Беларусь стане пайнапраўным удеяльнікам нашай палітыкі добрауседзства¹, такім чынам, пайнапраўным партнёрам ЕС, ЕС зможа дапамагчы палепшыць якосьць юнітарнай беларусаў.

З гэтай мэтай ЕС і Беларусь маглі б пракацуаць разам дзеля дасягнення наступных паляпшэнняў, якімі б непасрэдна скарыстаўся беларускі народ:

- спрошчанае наведваньне беларускімі грамадзянамі краінаў-чальцоў ЕС;
- пашыранае трансмежнае супрацоўніцтва, якое спрыяе большаму ўзаемадзеянню ў эканамічным развязыцці, ахове навакольнага асяродзьдзя і памежным менеджменте;
- падтрымка беларускай эканомікі, дапамога ў развязыцці малога і сярэдняга прадпрымальніцтва і падрыхтоўка беларускіх прадпрыемстваў да далейшых магчымасцяў на Еўрапейскім рынку. Гэта стварыла б больш працоўных месцаў і забяспечыла лепшыя перспектывы таксама і для маладога пакалення; гэта магло бы быць дасягнута праз эканамічную рэформу, якія б зрабілі Беларусь больш прывабнай для замежных інвестараў;
- палепшыць сістemu аховы здароўя і адукцыі, падтрымку праблемных групau насельніцтва;
- зрабіць дзяржжаўнае і мясцове кіраваньне больш эфектыўным для лепшага аказання паслугаў насельніцтву;
- рэфармаваць прававую і судовую сістemu з мэтай забесьпячэння роўных праву для ўсіх. Гэта патрабуе незалежных суддзяў, якія працавалі б у сумленнай і незалежнай манеры, абараняючы права ўсіх грамадзянаў і развязыццё грамадзкай супольнасці;

¹ Для поўнага атрымання карысці з Еўрапейскай палітыкі добрауседзства Дамова аб партнёрстве і супрацы паміж Рэспублікай Беларусь і ЕС патрабуе ратыфікацыі. Фактычна такая дамова была падпісаная ў 1996 годзе, але яе ратыфікацыя была спыненая ў выніку адсутнасці павагі да дэмакратіі і правоў чалавека ў Беларусі.

• лепшыя эканамічныя магчымасці для Беларусі і палепшаныя ўмовы жыцця для яе грамадзянаў праз развязыццё і мадэрнізацыю транспартнай і энергетычнай сістэмай. Гэта б палепшила аўтамабільнае і чыгуначнае спалучэнне Беларусі з яе суседзямі як часткі агульнаеўрапейскай сеткі і, такім чынам, спрыяла б пaeздкам людзей і перамяшчэнню тавараў;

• палепшыць стан навакольнага асяродзьдзя: якосьць вады, утылізацыю выкідаў, далейшая дапамога ў барацьбе з наступствамі Чарнобыльскай катастроfy;

• уздел у Еўрапейскія супрацы ў пытаннях навакольнага асяродзьдзя, здароўя, стандартаў бяспекі прадуктаў харчаванья, умоваў працы, авіяцынай бяспекі, супрацы ў судовай сферы і інш. праз уздел у Еўрапейскіх праграмах і сяброўства ў Еўрапейскіх агенцтвах.

Мы таксама маглі б развязаць больш сувязяў паміж ЕС і Рэспублікай Беларусь:

• мы б спрасыцілі контакты праз мяжу і перасячэнне мяжы для мясцовага насельніцтва праз супрацу з краінамі-суседзямі Беларусі;

• беларускія гарады і адміністрацыйна-тэрытарыяльныя адзінкі маглі б супрацоўнічаць з гарадамі і муніцыпалітэтамі ў ЕС, абменьваючыся інфармацыяй і досьведам у сферы аказання паслугаў насельніцтву;

• мы б прапанавалі беларускім студэнтам больш стыпендый ў для навучання ва ўніверсітэтах ЕС. Мы б заахвочвалі рэгулярныя і доўгатэрміновыя абмены і ўстойлівага дачынення паміж беларускімі ўніверсітэтамі і ўніверсітэтамі ЕС на ўсіх узроўнях, уключаючы адміністрацыйны і акадэмічны;

• у нас маглі бы быць блізкі дыялог і супраца з дэмакратычнай абранымі лідерамі Беларусі, дзяржаўнымі службовцамі і эксперты паміжнародных, значных для нас усіх.

Беларускі пункт погляду мог бы быць шырэй пачуты на міжнароднай арэне;

• мы маглі бы больш актыўна далацца прадстаўнікоў Беларусі — на нацыянальным, рэгіянальным і мясцовым узроўнях, таксама як і беларускі афіцыйныя асобы, адміністрація, навукоўцяў і г.д. да сумеснай працы дзеля вырашэння агульных, значных пытанняў, падзяляючы і абменьваючы экспертынія звесткі і ноў-хаў у сферы эканомікі і гандлю, сучаснага кіравання, вяршэнства закону, інфармацыі, адукцыі, турызму, культуры, даследаванняў, навукі, энергетыкі, здароўя, сацыяльных пытанняў, навакольнага асяродзьдзя, транспарту і камунікацыяў і інш.

У нас маглі бы быць глыбейшыя эканамічныя і гандлёвые сувязі і больш магчымасці для бізнесу:

• лепшы доступ для беларускіх прадуктаў, пры ўмове адпаведнасці нашым стандартам, да рынку ЕС з 480 мільёнамі спажыўцоў, што дапамагло бы павялічыць рост беларускага гандлю і істотна ўзмацніла бы далейшую эканамічную развязыццё краіны;

• асабліва ў тэкстыльным сектары Беларусі — лепшыя магчымасці для доступу беларускай тэкстыльнай прадукцыі на Еўрапейскім рынке;

• калі Беларусь уступіць у Сусветную гандлёвую арганізацыю, гэта павінна павялічыць магчымасці для беларускіх прадуктаў у сусвеце, у тым ліку ў ЕС.

Для падтрымкі праграмы ў эканамічнага і сацыяльнага развязыцця Беларусі мы б істотна

Фота byMedia.net

павялічылі Еўрапейскую фінансавую дапамогу і прапанавалі б наш каштоўны досьвед у правядзеным рэформаў.

Беларусь да ціперація моманту атрымала значна менш фінансавай дапамогі, чым яе суседзі. Але гэта сітуацыя магла бы змяніцца, і Беларусь атрымала б параўнальная столькі ж дапамогі, колькі і яе суседзі, калі б беларускія ўлады зрабілі істотныя крокі наступстрач дэмакратызацыі.

Што ўрад Беларусі можа зрабіць

На жаль, на гэтым этапе палітыка, якая праводзіцца аўтарытарнымі рэжымамі прэзідэнта Лукашэнкі, не дазваляе нам прапанаваць Беларусі поўны ўздел у нашай палітыцы добрауседзства. Еўрапейскі Саюз можа паглыбляць дачыненныі з рэжымам, які пазбаўляе сваіх грамадзянаў фундаментальных дэмакратычных прав. Народ Беларусі — самая першая ахвяра ізаляцыі, навязанай яму афіцыйнай уладай, але ён жа будзе першым, хто скарыстае перавагі прапанаваў для дэмакратычнай Беларусі.

ЕС жадае падзяляць са сваімі суседзямі дабрабыту, стабільнасць, бяспеку, якімі карыстаюцца яго ўласныя грамадзяне. Гэта патрабуе палітычных, эканамічных і адміністрацыйных рэформаў ад нашых краінаў-партнёраў. Падтрымліваючы нашых суседзяў у гэтых намаганнях, Еўрапейскі Саюз прапаноўвае палітычныя, эканамічныя і гандлёвые магчымасці, гэтаксама як і фінансавую дапамогу краінам, якія паважаюць права чалавека, дэмакратыю і вяршэнства закона. Гэта каштоўнасці, якія Беларусь ужо признала сама па сваёй уласнай волі як сябра ААН, АБСЕ і іншых арганізацыяў, але якіх дзейны беларускі ўрад на практицы не паважае. Для пабудовы глыбейшых дачыненняў, якія мы б жадалі мець паміж ЕС і народам Беларусі, дзеля спынення палітыкі самаізалацый, якую беларускі ўрад навязаў сваім грамадзянам, мы гаворым, што беларускім уладам трэба, па-першое, і галоўным чынам:

• паважаць права народу Беларусі выбіраць сваіх лідараў дэмакратычным

шляхам – іх права чуць усе меркаваны і бачыць усіх кандыдатаў на выбарах; права апазіцыйных кандыдатаў і групаў падтрымкі праводзіць кампаніі без уціску, судовага перасльеду або турэмнага зняволеня; незалежнае назіранье за выбарамі, у тым ліку беларускім няўрадавымі арганізацыямі; права волевыяўлення і права на справядліві падлік галасоў;

- паважаць права народу Беларусі на незалежную інфармацыю і свабоду выказвання, у прыватнасці, дазваляючы журналістам працаўца без уціску або судовага перасльеду, не зачыняючы газетаў і не перашкаджачы ёй распаўсяду;

- паважаць права недзяржаўных арганізацыяў як жыццёвой важнай часткі здаровай дэмакраты – больш не ўскладніць іх легальнае існаванне, не ўцікаючы і не перасльедуючы сябrou грамадzkіх арганізацыяў, дазваляючы ім атрымоўваць міжнародную дапамогу;

- вызваліць усіх палітычных вязняў – сябrou палітычных апазіцыйных партый, сябrou НДА і простых грамадзянаў, арыштаваных падчас мірных дэманстрацыяў і мітынгau;

- належным чынам і незалежна дасьледаваць або перагледзець выпадкі зынкненныя людзей (маюцца на ўвазе: Юры Захаранка, былы міністр унутраных спраў, зынк 7 траўня 1999 года, Віктар Ганчар, былы першы віцэ-спікер Вярхоўнага Савету Рэспублікі Беларусь, зынк 16 верасьня 1999 году, Анатоль Красоўскі, прадпрымальнік, зынк разам з Ганчаром і Зыміцер Завадзкі, аператар расейскага канала ОРТ, зынк 7 ліпеня 2000 году);

- забясьпечыць права беларусаў на незалежную і неперадузяту судовую сістэму – з судзьдзямі, незалежнымі ад палітычнага ціску, без самаўпраўнасці і беспадстайна грымінальнага судовага перасльеду або палітычна матываваных прысудаў, як зняволенне грамадзянаў, якія мірна выказываючы свой пункт погляду;

- спыніць адвольныя арышты і затрыманні, дрэннае абыходжанье з людзьмі;

- паважаць права і свабоды беларускіх грамадзянаў, якія адносяцца да нацыянальных меншасці;

- паважаць права беларусаў як працаўнікоў – іх права ўступаць у прафсаюзы і права прафсаюзаў працаўцаў дзеля абароны правоў людзей;

- паважаць права беларусаў як прадпрымальнікаў ажыццяўляць дзеяньні без празмернага умяшаньня уладаў;

- далучыцца да адмены съмартнай кары ўсьлед за іншымі народамі Еўропы;

- выкарыстаць падтрымку, якую АБСЕ, ЕС і іншыя арганізацыі прапаноўваюць Беларусі для дапамогі ў выкананні правоў сваіх грамадзянаў.

ЕС гатовы аднавіць свае дачыненіні з Рэспублікай Беларусь і яе народам, як толькі беларускі ўрад прадманструе павагу да дэмакратычных каштоўнасцяў і асноўных правоў народу Беларусі.

Між тым Еўрапейскі Саюз працягне фінансаваць аказаные дапамогі рэгіёнам Беларусі, паярпельм ад наступства Чарноўильскай катастроfy, падтрымку барацьбы супраць гандлю людзьмі, у прыватнасці, супраць гандлю жанчынамі ў Еўропе.

У той жа час ЕС працягне працу дзеля доступу беларусаў да незалежнай інфармацыі, такім чынам даючы ім магчымасць пачуць усебаковыя аргументы, перш чым яны зробяць свае высновы. ЕС надалей будзе падтрымліваць друкаваную прэсу і трансляванье незалежных тэле- і радыёграмамаў для Беларусі. ЕС таксама будзе вітаць і забясьпечваць фінансавую падтрымку беларускім студэнтам, якія навучаюцца ў Еўрапейскіх універсітэтах.

Зноў згадалі пра "мульцікі"

Паўла Марозава выклікалі ў пракуратуру па справе аб паклёне на Лукашэнку

Сябра грамадзянскай ініцыятывы "Трэці шлях" Павел Марозаў пададраеца ў паклёне на Аляксандра Лукашэнку. Як паведамляе "Радыё Свабода", яго выклікалі ў менскую праукратуру і азнаёмілі з пастановай съледства. Падставай для крымінальнай справы сталі мультфільмы палітычнага зъвесту, разьмешчаныя на інтэрнэт-сайце арганізацыі.

Паўла Марозава выклікалі ў менскую праукратуру па тэлефоне. Съледчы падаў яму пастанову праукратуры аб тым, што Павел признаны падзраваным у крымінальнай справе за паклёт на Аляксандра Лукашэнку.

Нагадаем: 16 жніўня 2005 году менская праукратура сумесна з КДБ распачала крымінальную справу за абрэз Аляксандра Лукашэнкі. Падставай сталі мультфільмы палітычнага зъвесту, разьмешчаныя на сайце ініцыятывы "Трэці шлях" (mult.3dway.org).

У Андрэя Абозава, Паўла Марозава і Алега Мініча супрацоўнікі КДБ зрабілі ператрус, забрабілі ўсе кампутары і ўсе носьбіты інфармацыі. У Алега Мініча і ягонай жонкі Галіны супрацоўнік КДБ забраў таксама пашпарты, якія доўгі час не аддаваў. Мультыплікаторы прынялі ў Кіеве калегі з кампаніі "Дзіва прадакшн", якія распайсоджвалі

Павел
Марозаў.

мультфільмы ў інтэрнэце ў час презідэнцкіх выбараў ва Украіне. Потым у абарону беларускіх калегаў выступіла міжнародная арганізацыя мультыплікатораў, якая мае прадстаўніцтвы амаль ва ўсіх краінах свету. На заклік лідэра арганізацыі доктара Роберта Расела аниматары накіроўвалі свае заявы ў беларускі амбасады з патрабаваннем спыніць перасльед распайсоднікаў мультфільмаў у інтэрнэце.

Алег Мініч і Андрэй Абозаў знаходзяцца за межамі Беларусі. Цяпер, калі Павел Марозаў мае статус падзраванага ў крымінальнай справе, да яго могуць у хуткім часе вылучыць адвінавачаныне.

"Мяне імкнуліся давесьці да вар'яцтва..."

(Пачатак на стр. 3)

мёд, які яму быў бы патрэбны для выхаду з галадоўкі. Чаму яму не дазваляюць перадаць тэлевізар, хоць ва ўсіх зонах тэлевізары ёсьць? Чаму яму нічога нельга?

Кажуць, што цукар нельга, бо зынволеняя з яго будуць варыць самагон. Дык у гэтым і заключаецца праца нагляднікаў – сачыць за тым, каб не варылі. А ў прынцыпе праблемы з цукрам няма – калі трэба, за пачак цыгарэтай ўсё можна дастаць.

— *Вы адчужалі да сябе нейкія асаблівія адносіны?*

— Увогуле – не. Толькі быў адзін выпадак. Калі ў "Камсамолцы" напісалі, што ў Берасьці мяне кайданкамі прыкоўвалі да батарэі, стаўленне да мяне палепшилася. Прыйжджалі з Дэпартаменту выкананнія пакаранняў, пыталіся, ці прауда тое, што напісалі. Я ім адказаў, што "вы напачатку

чалавека давядзенце да вар'яцтва, а пасля пытаецеся".

Тое ж самае з галадоўкай -- калі ты заяўляеши, што пачынаеш галадаваць, урачы бегаюць, бяруць аналізы, узважваюць. А калі не заяўляеши, хоць памры – ніхто не варухнецца. Са мной было такое – у Віцебскай турме я галадаваў 30 дзён, ледзь не памёр, і ніхто да мяне нават не падышоў...

— *Вы авбяясцілі галадоўку ў той жа дзень, калі вас затрымалі...*

— Так, я быў да гэтага готовы. У суботу я вяртаўся з Масквы і мяне папярэзділі, што ў нядзелю мяне арыштуюць. Я адказаў, што не баюся турмы.

— *Якія ў вас планы на будучынню?*

— Сваю ўласную будучынню я звязываю з будучынняй краіны. Я не адрываяю сябе ад сваёй радзімы. Будзе лепшша ў Беларусі, будзе і ў мяне. Для мяне ўсё проста — я змагаюся з рэжымам і буду змагацца. Калі трэба будзе, я яшчэ раз "сяду". Но калі краіне цяжка, і яна ідзе ў туپік, чаму мне павінна быць лёгка?

— *Некалькі разоў вы былі на парозе жыцця і съмерці. Ці ёсьць у душы крыўда і жаданье адпомысціць крыўдзіцеляў?*

— Не, ніяма. Увогуле помсыць, нават у думках, — эта супраць маіх прынцыпаў. Я не трымаю крыўды ні на ўладу, ні на тых, хто мяне пасадзіў, ні на тых, хто мяне перасльедзе. Я лічу, што гэта адцягвае мяне ад іншых важных мэтай у жыцці.

— *Якія цяпер у вас мэты?*

— Вярнуць надзею на лепшшу будучынню майі краіны. А калі больш канкрэтна — праца на адхіленне ад улады незаконна кіруючага прэзідэнта, на пашырэнне пайнамоцтваў парламенту, амежаванне інстытуту прэзідэнцкай улады. Беларусь не разъвіваеца па законах, па якіх разъвіваеца ўсесь свет. Мы стабільна ідзем назад. Я лічу, што гэта на правільна. Я хачу, каб мае дзеці і ўнукі мелі перспективы ў сваёй краіне.

Гутарыла **Марыя Савушкина**.

Палітвязень Мікола Астрэйка вызвалены

17 лістапада са Шклоўскай калоніі быў вызвалены лідэр незарэгістраванай арганізацыі "Партнёрства" Мікалай Астрэйка. Яму зъянлілі рэжым адбыцца пакарання на папраўчая працы. Зараз Мікола знаходзіцца дома. Днямі ён упершыню пабачыў сваю дачку Лізу, якая нарадзілася, калі Мікола быў у турме.

Мікола пайшоў у міліцыю, якая мусіць вызначыць, дзе ён будзе працаўца.

Астрэйка быў арыштаваны ў лютым гэтага году і атрымаў 2 гады турмы за ўдзел у незарэгістраванай арганізацыі. Яшчэ адзін сібар "Партнёрства" Цімафей Дранчук, які быў засуджаны да году турмы, застаецца за кратамі.

Кантрактная сістэма патрабуе рэфармаваньня

Інтэрнэт-часопіс “Бюлетэнъ онлайн” узяў на сябе ролю каардынатора інфармацыйнай кампаніі па зъяненені кантрактнай сістэмы ў Беларусь. Медыя-эксперт і кіраўнік “Бюлетэнъ онлайн” Таіса Бандарэнка распавядае, што цяпер галоўнай задачай зьяўляецца наладжванье супрацоўніцтва паміж рознымі незалежнымі ініцыятывамі: “Мы плануем нейкім чынам наладзіць супрацоўніцтва. Бо незалежныя сродкі інфармаціі існуюць самі па сабе, прафсаюзы самі па сабе, няўрадавыя арганізацыі самі па сабе. Трэба аўяднаць іх намаганыі дзеля прасоўваньня дэмакратычных каштоўнасцяў праз інфармаваньне, сурстрэчы, дэбаты і навучаньне”.

Таіса Бандарэнка перакананая, што менавіта тэма кантрактнай сістэмы можа паспяхова аўяднаць агульныя высілкі

як асобных рэгіянальных актыўістаў, так і рэспубліканскіх організацыяў: “Мы шукалі тэму, якая можа быць блізкай да людзей, якая можа быць зразумелай і што можна раскручваць якраз-такі ў медыях. Што такое медыя-кампанія? Кожны можа знайсці ў ёй месца. Ёсьць тэматыка – зъянененіе кантрактнай сістэмы. Мне падаецца, што гэта вельмі добрая тэма, бо тынцыца працы, а гэта дабрабыт, і гэта будзе цікавіць кожнага чалавека”.

На сёньняшні момант сваю згоду на ўдзел у агульной кампаніі па зъяненені кантрактнай сістэмы ўжо далі незалежны прафсаюз радыёэлектроннай прымысловасці (РЭП), Беларуская арганізацыя працоўных жанчын, прадстаўнікі апазыцыйных партыяў. Бліжэйшым часам пройдзе шэраг сурстрэчай

у розных абласцях Беларусі з тым, каб уключыць рэгіёны ў падтрымку агульнага руху.

Першая рэгіянальная сурстрэча такога кшталту ўжо адбылася ў Гомелі і засвідчыла, што мясцовыя актыўісты маюць практичны досьвед змаганьня з татальнай кантрактываціяй і гатовыя яго пашыраць. Старшыня незалежнага прафсаюза Мазырскага нафтаперапрацоўчага заводу Юры Швец перакананы, што ня вартая баяцца кантрактнай сістэмы:

“Ня трэба непакоіцца, што гэта кантракт ці нейкай іншай дамова. Трэба баяцца таго, як ужываюць гэтыя дамовы – у нармальнай ці скажонай форме, ці для таго, каб шантажаваць чалавека”.

Юры Швец распавёў “Німецкай хвалі”, што ўсяго калі 30% рабочых нафтаперапрацоўчага завода ў Мазыры працуе па тэрміновых дамовах. Пазыбегнуць масавай кантрактываціі атрымалася шляхам двухбаковых перамовай паміж адміністрацыяй і незалежнымі прафсаюзами. Маючы такі станоўчы досьвед, грамадзкі дзеяч, тым ня менш, пагаджаецца, што супраць практикі прымыяненія кантрактнай сістэмы ў Беларусі змагацца трэба, выкарыстоўваючы агульныя намаганні.

“У такой форме, як існуе сістэма кантрактаў, яна, зразумела, не мусіць быць. Таму што ў гэтym выпадку мэта – паўплываць на чалавека, каб ён быў маўклівым працауніком на тых умовах, на якіх яму загадаюць. Каб гэтага не адбывалася, людзі павінны паміж сабой дамаўляцца – праз прафсаюзы, партыі і законы”, — адзначыў прафсаюзны лідер з Мазыра.

Прафсаюзы Гомельской вобласці выступаюць за абмежаваньне кантрактнай сістэмы

Па звестках Радыё Свабода, у Гомельской вобласці распачаўся запіс прыхільнікаў абмежавання кантрактнай сістэмы. Усе яны ўвойдуть у ініцыятыўную групу, якую стварае Беларускі незалежны прафсаюз працаунікоў радыёэлектроннай прымысловасці з мэтай рэалізацыі заканадаўчай ініцыятывы грамадзянай.

Група наважана сабраць 50 тысячай подпісаў і патрабаваць ад парламенту ўнісеньня зъменаў у Працоўны кодэкс участцы абмежаваньня кантрактаў, а заадно і ратыфікацыі Канвенцыі Міжнароднай арганізацыі працы №158 наконт немагчымасці гвалтоўнага спынення з людзьмі працоўных стасункаў.

Прадстаўнік незалежнага прафсаюзу працаунікоў радыёэлектроннай прымыловасці ў рэгіёне Віктар Казлоў паведаміў: “У Гомельской вобласці ў гэтую ініцыятыўную групу ўвайшлі больш за трыццаць чалавек. Гэта працаунікі прадпрыемств, грамадзкія актыўісты, кіроўцы маршрутных таксавак, аўтобусаў – тыя людзі, якія занепакоеныя сваім лёсам пасыля спынення кантрактаў. Нельга на прадпрыемствах цярпець пагалоўныя кантракты, імі праста карыстаюцца начальнікі, каб расправіцца з няўгоднымі працаунікамі”.

Умовы дыктуе дзяржаўны манапаліст

Беларускія ўлады працягваюць наступ на незалежную прэсу і дыскрымінацыю недзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі, што зьяўляецца грубым парушэннем канстытуцыйных нормаў

Падпісная кампанія ў Беларусі распачалаася 12 кастрычніка, аднак вядучыя недзяржаўныя грамадзка-палітычныя газеты — як нацыянальныя, так і рэгіянальныя — ня трапілі ў падпісны каталог “Белпошты” на першую паўгодзізду 2007 году, паведаміла прэс-служба БАЖ. Дзяржаўнае прадпрыемства-манапаліст паштовай сувязі “Белпошта” адмовілася супрацоўніцаў з недзяржаўнымі нацыянальнымі газетамі “Народная воля”, “Наша Ніва”, “Товарыщ”, “СНплюс”. Свободных новості “плюс”. У падпісным каталогу не апынулася таксама калі дзясятку рэгіянальных незалежных выданняў: “Брестскі кур’ер”, “Вітебскі кур’ер”, “Борисовскія новості”, “Газета Слонімская”, бараваціцкая газета “Intex-press”, “Ляхавіцкі час”, “Вольнае Глыбокое”, “Ганцавіцкі час”, пінскі тыднёвік “Мясцовы час”. Такім чынам, недзяржаўныя выданні, якія ня трапілі ў каталог, гублююць адзіную магчымасць распавісці працэс падпіску, а іх чытачы — атрымліваюць гэтыя газеты зручным і папулярным спосабам: у паштовую скрыню.

І на просьбы рэдакцыяў, і на патрабаваньні чытачоў уключыць газеты ў каталог, кіраўніцтва “Белпошты” аднастайна адказвае, што “паколькі абавязак па ўключэнні друкаванага выдання ў каталог не прадугледжаны заканадаўствам, выбар друкаваных выданняў для фармавання каталогу з мэтай наступнага іх распавісці працэс падпіску зьяўляецца правам РУП “Белпошта”, якое реалізуецца ім у

адпаведнасці з заканадаўствам”. Некаторыя рэдакцыі да гэтага часу не атрымалі пісьмовага адказу ад паштовага прадпрыемства.

Нагадаем, год таму пры фармаванні падпіснога каталогу на 2006 год “Белпошта” таксама адмовілася ўключыць у яго шэраг недзяржаўных газетаў, а з тымі выданнямі, на якіх падпіска вялася, “Белпошта” тэрмінова і аднабаковым парадку скасавала дамовы на распавісці на пачатку 2006 году.

У ліпені галоўныя рэдактары некалькіх недзяржаўных газетаў зьяўрнуліся з лістом да прэзідэнта краіны, са спадзянівнем на яго садзейнічанне ў вырашэнні прылемаў, звязаных з магчымасцю друкавання і распавісці. Адказ яны атрымалі ад намесніка міністра інфармацыі Л. Ананіч, якая сцвярджае, што “Мінінфарм ня мае права ўмешавацца ў дзейнасць самастойных суб'ектаў гаспадарання і прымушаць іх заключыць дамовы”.

Міністэрства ўзвесціў, што любая газета, якая выдаецца на тэрыторыі Беларусі і зарэгістравана Мінінфармациі, мае права на разъмяшчэнне ў Каталогу для арганізацыі падпіскі і дастаўкі адрасату шляхам аказання универсальных паслуг паштовай сувязі. Закон забяспечвае распавісці друкаваных СMI. Артыкулы 12, 14, 26 Закону “Аб паштовай сувязі” гарантуюць забесьпячэнне роўнага доступу для ўсіх карыстальнікаў паштовай сувязі.

Кіраўнік Цэнтра прававай дапамогі СMI пры БАЖ Міхail Пастухоў называе адмову ў ўключэнні ў падпісны каталог ня толькі

парушэннем правоў суб'ектаў гаспадарання, рэдакцыяй газетаў, а увогуле ўсіх грамадзянай краіны — так ён пракаментаваў дзеяньні РУП “Белпошта” інтэрнэт-сторонцы spring96.org:

— Падобную практику мы назірам з кастрычніка 2005 году, і гэта — самая сапраўдная дыскрымінацыя недзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі, перш за ўсё па палітычных прыкметах. На мой погляд, падобная пазіцыя “Белпошты” супярэчыць не толькі Канстытуцыі РБ, але і іншым заканадаўчым актам Рэспублікі Беларусь. У артыкуле 13 Канстытуцыі РБ замацавана, што ўсе суб'екты гаспадарання маюць роўныя магчымасці для ажыццяўлення сваёй дзейнасці і маюць аднолькавую абарону ад дзяржаўы ва ўсіх сферах гэтай дзейнасці. Гэта значыць, што “Белпошта” як рэспубліканскэе ўнітарнае прадпрыемства, якое займаецца падпіскай і распавісці друкаваных сродкаў масавай інфармацыі, павінна прымыць зяяўкі незалежна ад таго, дзяржаўныя гэта ці нене дзяржаўныя СMI.

Акрамя таго, згодна з Законам “Аб паштовай сувязі”, паслугі паштовай сувязі адносяцца да паслуг агульнага карыстання, і фактычна любое зарэгістраванае на тэрыторыі РБ выданне мае права на тое, каб яго ўключалі ў каталог падпісных выданняў і распавісці друкавалі на агульных падставах па ўсёй краіне, дастаткова толькі накіраваць зяяўку. Тому адмова ва ўключэнні ў каталог — гэта фактычна парушэнне правоў суб'ектаў гаспадарання, рэдакцыяй выданняў.

Вяртанье ў Вясну-2006

Як мы паведамлялі, пабачыла съвет новая кніга, прысьвеченая падзеям Вясны-2006. Гэты час адзначыўся масавымі акцыямі пратэсту.

Людзі, перадусім моладь, выступілі супраць фальсіфікацыі выніку вібараў. Яны выйшлі на плошчы гораду, мірна пратэстуючы супраць хлускі і беззаконнія. Жаданыне праўды і прага справядлівасці сутыкнулася з жорсткім сілавым адпарам уладаў...

Героі кнігі "Верым! Можам!"

Пераможам!" — беларусы, якія любяць свабоду і готовыя за яе змагацца.

Сярод іх ёсьць вядомыя дзеячы культуры і журналісты, некаторыя імёны герояў зборніку чытачы даведаюца ўпершыню. Якую мэту перад сабой ставілі аўтары?

На пытальні адказвае адна з укладальнікаў кнігі **Марыя САВУШКІНА:**

— Я мяркую, што падзеі гэтай вясны яшчэ ацэніць гісторыя. Мы — аўтарскі калектыв — імкнуліся даць для гэтай ацэнкі як мага больш фактава. Захаваць рэшткі рэчаіснасці, ад якой нас аддаляе найумоўны час. Матэрыялы збираліся, як кажуць, "на гарачых сілядзах". Магчыма таму кніга атрымалася вельмі эмасцыйнай. Мы запрашаем чытачу перажыць разам з нашымі героямі незабытую хвіліну на плошчы, дні арышту на Акрэсціні, прыслухацца да перажываньняў удзельнікаў, адчуць еднасць, боль, страх, асалоду перамогі і ціжар няволі — усё што было ў тýя дні.

У книзе — інтэрв'ю, нататкі, дзённікі, фотадымкі, хроніка, заявы, артыкулы. Асабліва цікавымі мне падаюцца ўражаны людзей, далёкіх ад палітыкі. Усе матэрыялы складаюць тро раздзелы, уступ да выдання напісаў праваабаронца Алесь Бяляцкі. На маю думку, дадзены зборнік дае падставу да развагаў, і наша кніга — рэпліка ў дыскусіях і спрабах ацэніць, зразумець падзеі гэтай вясны.

— Гаворачы пра сакавіцкія падзеі, нельга пакінуць па-за ўвагай палітычным аспектам.

— Справа ў тым, што палітычная кампанія

Ставіцца першы намёт на Кастрычніцкай плошчы.

— прэзідэнцкія выбары — абудзілі моцныя грамадzkія супраць. Людзі выступілі не толькі супраць фальсіфікацыяў, але таксама супраць беззаконнія, маніпуляцыяў, якія зневажаюць чалавека і забіраюць у яго свабоду. У гэтым, як мне падаецца, ёсьць вельмі істотны момант падзеі ты ўсё дзён. Сваё "не" і сваё "так" удзельнікі акцыяў выказвалі не толькі датычна палітычных лідэрў, але таксама датычна сваёй асабістай жыццёвой пазіцыі. "Не" — хлусні, няволі, фальсіфікацыям. "Так" — праўдзе, свабодзе, палітычным пераменам.

— Прайшоў час, і зараз меркаваны наконт вясноўскіх падзеяў, магчыма, страцілі туго вастрынку і эмасційнасць, якая была ў першыя дні?

— Я вельмі часта бываю на Кастрычніцкай плошчы. Побач — мой факультэт, добра вядомыя мне вуліцы і завулкі. У гэтым месцы гораду нават твары людзей часам мне падаюцца знаёмымі. Але прагулкі "у раёне Каст-

рычніцкай" з нядайняга часу сталі мець для мяне большае значэнне. Гледзячы на эмэрчныя вобразы плошчы, будынак-саркафаг у яе цэнтры, у думках я дамалёўваю бел-чырвона-белыя сцягі, намёты, натхнёныя твары... "ПЛОЩА КАЛІНОЎСКАГА"... У вушах гучыць: "Верым! Можам! Пераможам!" — і гэта натхнє.

— Ці ёсьць ужо зараз нейкай рэакцыя на выданьне?

— Так, вядома, нам тэлефануюць, выказваюць свае думкі, меркаваныні, заувагі. Ацэнкі розныя — станоўчыя і крытычныя. Мяне асабіста гэта вельмі цешыць, не таму, што рэакцыя добрая, а таму, што яна ёсьць. Людзі выказваюцца, а значыць, яны чытаюць нашу кніжку, цікавяцца, аналізуюць. Такім чынам мы вяртаемся ў ту халодную вясну, спрабуючы ацэніць і зразумець яе. А разуменне мінугага дасыце нам магчымасць з аптымізмам глядзець у будучынё.

Гутарыў Аляксей ШЭИН.

Шукаць "патрыётаў" міліцыя не зьбіраецца?

Кірауніцтву Нацыянальнага акаадэмічнага драматычнага тэатру імя Якуба Коласа ў Віцебску прыйшоў ліст з патрабаваннем перайсці на працу на расейскай мове: "Беларусь у бліжэйшыя год-два ўвойдзе ў склад Расіі, але засталіся некаторыя ўстановы культуры, у якіх расейская мова выкарыстоўваецца мала. І адной з такіх установаў зьяўляецца Беларускі тэатр "Лялька", — напісаны ў лісце, які атрымала кіраунік літаратурна-драматычнай часткі тэатру Вікторыя Дашкевіч. Ліст прыйшоў ад імя арганізацыі "Русское Национальное Единство".

Як распавяла Вікторыя Дашкевіч карэспандэнту Радыё Свабода, аўтары ліста зьяўніліся да яе з досьць кантактнымі прапановамі: "Мне прапанавалі перакласці ўсё п'есы Беларускага тэатру "Лялька" на расейскую мову, зрабіць гэта трэба не пазней як за год. І за гэта абязцаюць нават вялікія грошы. У майм прозвішчы зрабілі памылку, напісавшы яго праз "о" — "Дашкевіч" — напэўна, каб выглядала больш расейскім".

Напрыканцы ліста спадарыні Дашкевіч было прапанавана далучыцца да "сапраўдных расейскіх патрыётаў" разам з артыстамі і кірауніцтвам тэатру.

Ліст з прапановамі да супрацоўніцтва з гэтай арганізацыяй сёлета ўлетку атрымала таксама намесніца старшыні абласной арганізацыі АГП Алена Залеская: пад пагрозаю фізічнай расправы ёй было ва ўльтыматумай форме прапанавана зъяніць палітычныя погляды.

Яшчэ праз некалькі тýдняў ліст нібыта ад прадстаўніку РНЕ прыйшоў у рэдакцыю недзяржайнай газеты "Вітебскі кур'ер": у ім было напісаны, што арганізацыя пакідае за сабою "права задзейнічаць усе свае рэсурсы ў калідорах улады дзеля закрыцця газеты", якая "шкодзіць славянскай еднасці". Потым ліст ад сяброў РНЕ атрымала і кіраунік віцебскай філіі прадзяржайнага саюзу пісьменнікаў Тамара Краснова-Гусачэнка, але ў гэтым лісце замест пагрозы быў слова падзякі — за тое, што яна нібыта паспрыяла развалу нацыяналістычнай пісьменніцкай арганізацыі — Саюзу беларускіх пісьменнікаў.

Усе гэтыя трох лістах прыходзілі ў канвертах, дзе ў якасці зваротнага адресу была пазначаная абаненцкая скрыня. Але на лісце, атрыманым Вікторыяй Дашкевіч, ёсьць ня толькі дакладны адрес, але і прозвішча таго, хто нібыта адправіў ліст: Бруся В.І. Аднак спраўдзіць гэтыя звесткі пакуль аказалася немагчымым.

вядомага ў горадзе расейскамоўнага літаратара і прадпрымальніка Васіля Іванавіча Бруса цяпер няма ў Віцебску — ён зъехаў на тыдзень у Расею, на сваю малую радзіму.

Вікторыя Дашкевіч мяркую, што наўрад ці нехта стаў бы падпісаць падобны лісты ўласным прозвішчам і што імя спадара Бруса мог выкарыстаць у пэўных мэтах нехта іншы. Аднак весьці прыватнае расцесьледаваньне не зъбіраецца і мае зъяніцца ў міліцыю — каб пошукамі тых, хто дзейнічае ад імя незарэгістраванай арганізацыі, займаўся адмысліўцамі. Складасці адпаведнай заяву выказаў гатоўніцца віцебскі праваабаронца Леанід Сьвецік: "Улады мусіць зрабіць нейкі заходы, каб растлумачыць грамадзкасць, ці ёсьць такая арганізацыя, дзейнічае яна ці ні. З гэтым мусіць разъбірацца адпаведныя органы".

Пакуль з адпаведных органаў рэдактар "Вітебскага кур'ера" Уладзімір Базан, а таксама апазыцыйная актыўістка Алена Залеская атрымалі хіба паведамленыні пра тое, што "арганізацыя РНЕ" на тэрыторыі Беларусі не зарэгістраваная". Пошукамі датычных да дзейнісціў гэтая незарэгістраванай структуры віцебская міліцыя не займалася.

Валянцін СТЭФАНОВІЧ:

“Дэкрэт №18 дапускае грубыя парушэніі правоў чалавека”

24 лістапада Аляксандр Лукашэнка падпісаў “Дэкрэт аб дадатковых мерах абароны дзяяцей у сэм ях з цяжкім становішчам”. Дэкрэт прадугледжвае два істотныя моманты: першы – адабраныне дзяяцей у бацькоў, якія не выконваюць сваіх абаевязкаў па выхаванні дзяцей; другі – прымусове працаўладкаванне бацькоў, якія ўхіляюцца ад сваіх абаевязкаў па выхаванні дзяцей. Дзецы будуць забрацца ў бацькоў у выпадку, калі “бацькі вядуть амаральны лад жыцця”, “з’яўляюцца алкаголікамі ці наркаманамі” альбо іншым чынам ухіляюцца ад выхавання дзяцей і іх паводзіны ставяць дзяцей у сацыяльна небясьпечную ситуацыю.

Новы Дэкрэт каментуе юрыст Валянцін СТЭФАНОВІЧ:

— Згодна з Дэкрэтам падстава дзеяля адабраныня дзяяцей у бацькоў – не рашэнне суда, як было раней, а раашэнне камісіі па справах непаўнагадовых. Такім чынам, у дакументе прадугледжваецца пазасудовы парадак адабраныня дзяяцей. Тым часам, у Кавенцыі на правах дзяцяці, зацверджанай ААН, запісана, што адабраныне дзяяцей у бацькоў можа адбывацца толькі на падставе судовых раашэнняў. Пазасудовы парадак адабраныня дзяяцей у бацькоў, падкрэсліваю, не адпавядае міжнароднаму заканадаўству і Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

Вядома, ёсьць сітуацыі, калі існуе пагроза дзяцяці, і раашэнне трэба прымчаць тэрмінова. У такім выпадку можна было б прадугледзець нейкі паскораны парадак разгляду такіх

справаў у судзе. Напрыклад, камісія падае зыскавую заяву ў суд, які абаевязаны прыняць раашэнне па гэтай справе на працуя трох ці дзесяці дзён.

Фармулёўкі падставаў, каб забраць дзяця з сям'і, выкладзеныя ў дадзеным Дэкрэце, таксама даволі расплывістыя: бацькі “якія вядуть амаральны лад жыцця”, “з’яўляюцца алкаголікамі ці наркаманамі” альбо іншым чынам ухіляюцца да выхавання дзяцяці, што ставіць яго ў сацыяльна безабаронны стан”.

У нас былі выпадкі, калі падлеткаў ставілі на ўлік за тое, што яны ўдзельнічалі ў апазіцыйных дэманстрацыях. Бацькам такіх дзяцей выносяць штрафы па артыкуле “ухіленне бацькоў ад выхавання дзяяцей”. Гэта можа даць падставу інтэрпрэтаваць сітуацыю такім чынам: бацькі прыцягваюцца да адміністрацыйнай адказнасці за ухіленне ад выхавання сваіх дзяцей, адмоўна на іх упłyваюць і г.д.

— Згодна з Дэкрэтам №18 бацькі будуць абаевязаныя працаўваць на тым месцы, якое ім прадаставяецца. Яквы можаце гэта пракаментаваць? Наколькі адпавядае заканадаўству паларажэнне Дэкрэту аб прымусовым працаўладкаванні?

— Атрымліваецца, што ў вельмі кароткі тэрміні ўлады павінны будуць знайсці працу для вялікай катэгорыі грамадзянаў. Прычым працы не абы-якай.

Утрыманыне дзяцяці ў дзіцячым доме каштует 100-200 доляраў у месяц, і пры гэтым у Дэкрэце запісана, што на менш як 30 адсоткаў ад заробку павінна заставацца ў самога абаевязанага да працы. Гэта значыць, што такі чалавек павінен атрымліваць каля 250-300 доляраў месяц. Гэта добрааплочваемая праца, якая патрабуе высокай кваліфікацыі. Зазвычай бацькі з сацыяльна небясьпечных

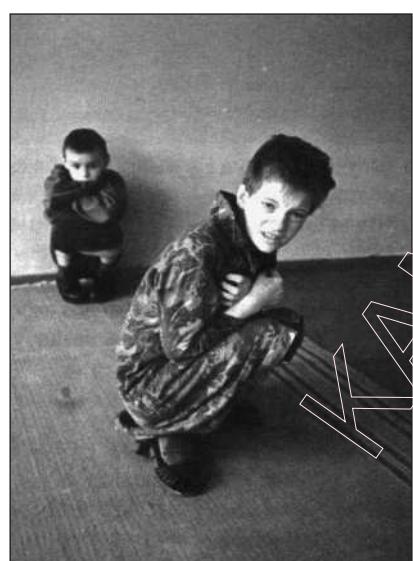
Валянцін СТЭФАНОВІЧ.

сем'ёў маюць невысокую адукцыю, альбо іх професійныя навыкі ўжо даўно стражаныя. Дзе яны будуць шукаць такую працу? Па другое, іх будуць наўроўваць да працаўдаўцаў незалежна ад формаў уласнасці. Гэта тэарэтычна можа быць і прыватная гаспадарка. Працаўдаўцу могуць абаевязаць браць такіх людзей, бо судовае раашэнне абаевязковае для выканання ўсім.

У фармулёўцы “прымусове працаўладкаванні” ёсьць і юрыдычны аспект — чалавек абаевязуецца працаўваць прымусова. Міжнароднае заканадаўства, у тым ліку і “Пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах”, прадугледжвае толькі некаторыя сітуацыі, у якіх прымусовая праца можа мець месца. Гэта, напрыклад, раашэнне суда аб пазбаўленні волі ў суязе з учыненым злачынствам, ці грамадзія працы зноў жа ў адпаведнасці з судовым выракам. Калі чалавек учыніў злачынства і яму прызначанае пакараныне, то ў межах гэтага пакарання дапушчальная прымусовая праца як адзін з фактараў выпраўлення. У іншых выпадках прымусовая праца забаронена Канстытуцыяй і шэрагам міжнародных канвенцыяў. Таму я лічу, што гэты Дэкрэт дапускае грубыя парушэніі правоў чалавека, прадугледжаныя і Канстытуцыяй РБ, і нормамі міжнароднага заканадаўства.

— Чаму, на Ваш погляд, пытаныне падсталі менавіта зараз?

— Я ў гэтым бачу пэўныя папулізм. Лукашэнка ўвесь час дэманструе, як ён “клапоціца пра дзяяцей”. Сапраўды, у нас вельмі шмат дзяяцей-сротаў, якія ўтрымліваюцца ў дзіцячых дамах. Але мне падаецца, што гэту проблему трэба вырашыць па-іншаму, а не так “проста” — прымусіць працаўваць бацькоў і нейкім дзіўным чынам іх працаўладкаваць. Гэта праблема сацыяльная і патрабуе адпаведных крокуў дзеяля вырашэння. Усё адбываеца на тле праблемаў з усынаўленнем нашых дзяяцей замежнікамі, якія набыла палітычныя характеристы. Дзяржава сябе паводзіць як гаспадар дзяяцей, сама вырашае, каму гэтых дзяяцей аддаць на усынаўленне, а каму не...

Дзяржава сама паклапоціца пра дзяяцей...

Пасля сітуацыі, якая склалася вакол Вікі Мароз, Беларусь больш ня будзе адпраўляць дзяяцей-сирот на аздараўленне ў італьянскія сем'і. Пра гэта паведаміў у Менску міністр адукцыі Беларусі Аляксандр Радзькоў, выступаючы перад дэпутатамі абедзільно па палатаў “парламенту”: “Дзецы-сироты, а іх каля чатырох тысяч, змогуць паехаць на аздараўленне ў Італію толькі ў організаваныя месцы адпачынку, але ня ў сем'і”. Ён растлумачыў, што такая пазіцыя выкліканая перасыярогай, што “будзе правакавацца сітуацыя, як з Вікай Мароз”.

На словах міністра, дзецы, якія знаходзяцца ў інтэрнатах, будуць праводзіць калядныя і навагоднія сівяты “у нашых здраўніцах, сем'ях, па месцы знаходжання”. “Калі ў нас няма ўпэўненасці, што дзіця вернем дамоў, ніколі не дамо дазволу, каб яно зъехала”, — заявіў А.Радзькоў і дадаў, што сітуацыя з Вікай Мароз “была далёка не адзінкавай”.